
OBSAH

Úvod	9

Část I

Praxe a teorie jako neoddělitelné aspekty vědy

1. Nové paradigma vědy, nové paradigma pedagogického výzkumu ..	12
<i>Radim Šíp</i>	
1.1 Situace pedagogiky na počátku 21. století	12
1.2 Historické pozadí vztahu praxe a teorie v pedagogice	14
1.3 Dichotomické myšlení a jeho limity	16
1.4 Falešné divadlo a institucionalizace dichotomického myšlení v pedagogice	19
1.5 Nové vědecké paradigma: kontinuita vědy a všudypřítomnost hermeneutického kruhu	22
1.6 Důsledky nového pojetí vědy	30
<i>Závěr</i>	37

Část II

Vybrané výzkumné metody

2. Úvod: Aplikace nového pojetí na katedře sociální pedagogiky PdF MU	40
<i>Radim Šíp</i>	
3. Zakotvená teorie podle Strausse a Corbinové	45
<i>Lenka Gulová</i>	
3.1 Zakotvená teorie	46
3.2 Analýza prostřednictvím otevřeného kódování	47
3.2.1 Ukázka výzkumné analýzy v rámci zakotvené teorie	49

3.3	Axiální kódování jako další krok v zakotvené teorii	57
3.3.1	Ukázka analýzy axiálního kódování v aplikovaném výzkumu	58
3.4	Selektivní kódování aneb příběh na konec	62
3.4.1	Analýza prostředí rozvíjející se společnosti jako východisko pedagogické intervence: Angola 2008–2012	63
3.5	Ohnisková skupina jako další metoda sběru dat	66
3.5.1	Ukázka analýzy výzkumu „Asistenti pedagoga v národním prostředí školy“	67
	Závěr	71
4.	Případová studie drogových kariér	72
	<i>Martin Stanoev</i>	
4.1	Design případové studie	72
4.2	Vztah teorie a dat v případové studii	74
4.3	Teorie drogových kariér	76
4.3.1	Tři kroky cesty	77
4.4	Analýza dat a grafická znázornění dat v případové studii	78
	Závěr	84
5.	MCA: Fenomenologický pohled na vzdělávání sociálně znevýhodněných žáků	86
	<i>Barbara Strobachová</i>	
5.1	Sociálně znevýhodnění Romové v ČR	87
5.2	Situace ve výzkumu vzdělávání romských dětí	88
5.3	Fenomenologie jako alternativa	90
5.4	Fenomenologický postoj a fenomenologická metoda	92
5.5	Roger Sages, fenomenologie významu a MCA	94
5.6	Postup při práci s MCA	95
5.7	Fenomenologický výzkum s využitím MCA	101
	Závěr	103
6.	Interpretativní fenomenologická analýza (IPA)	105
	<i>Veronika Šuráňová</i>	
6.1	Filozofické zakotvení	106
6.2	Rozdíl IPA od klasické fenomenologické metody výzkumu	106
6.3	Postoj výzkumníka	107
6.4	Kdy zvolit IPA?	107
6.5	Metoda sběru dat	108

6.6	Postup IPA	109
6.7	Popis cesty interpretace dat	111
6.8	Příklad vyhodnocení výsledků výzkumu	114
	<i>Závěr</i>	116
7.	Narativní analýza	117
	<i>Andrea Preissová Krejčí</i>	
7.1	Teoretický rámec	117
7.2	Vztah mezi narativitou a realitou	121
7.3	Postup narativní analýzy	124
7.4	Rizika narativní analýzy aneb Proč s ní vůbec začínat?	128
7.5	Příklad výzkumu	130
	7.5.1 Příklad primárního zpracování narativní analýzy technikou otevřeného kódování a kategorizace	131
	7.5.2 Interpretace souvislostí badatelem na základě kategorizace vyprávění	134
	<i>Závěr</i>	137
8.	Obsahová analýza textu	139
	<i>Dušan Klapko</i>	
8.1	Obsahová analýza	140
8.2	Teorie textové analýzy	143
	8.2.1 Sémantika: teorie významu	145
	8.2.2 Hermeneutika: teorie výkladu a interpretace	147
	8.2.3 Teorie kontextu	149
8.3	Ukázka z výzkumu A	154
8.4	Ukázka z výzkumu B	159
	<i>Závěr: aplikace výsledků obsahové analýzy do praxe v rámci sociální pedagogiky</i>	166
9.	Diskurzivní analýza	168
	<i>Dušan Klapko</i>	
9.1	Teoretická východiska	169
	9.1.1 Sociální konstruktivismus	169
	9.1.2 Foucaultův odkaz	172
	9.1.3 Sociální konstrukce reality	174
	9.1.4 Nová etnografie a emický přístup	176
	9.1.5 Diskurzivní analýza v kontextu diskurzivní psychologie	176
9.2	Vybrané metodologické nástroje diskurzivní analýzy	179

9.3	Ukázka výzkumné zprávy	182
9.3.1	Výtah z výzkumné zprávy: první ukázka	182
9.3.2	Výtah z výzkumné zprávy: druhá ukázka	194
	<i>Závěr: Aplikace výsledků diskurzivní analýzy do praxe v rámci sociální pedagogiky . . . . .</i>	<i>208</i>
10.	Teorie vědomostního prostoru	210
	<i>Denisa Denglerová</i>	
10.1	Stručný úvod do teorie vědomostního prostoru	210
10.2	První výzkumné uplatnění – jak lidé rozumějí položkám v osobnostním inventáři	216
10.2.1	<i>Pozadí výzkumu . . . . .</i>	<i>216</i>
10.2.2	<i>Výzkumný soubor . . . . .</i>	<i>218</i>
10.2.3	<i>Ukázky výsledků a jejich diskuse . . . . .</i>	<i>219</i>
10.3	Druhé výzkumné uplatnění – analýza výsledků testu percepce u dětí na počátku školní docházky	223
10.3.1	<i>Pozadí výzkumu . . . . .</i>	<i>223</i>
10.3.2	<i>Výzkumný soubor . . . . .</i>	<i>224</i>
10.3.3	<i>Ukázky výsledků a jejich diskuse . . . . .</i>	<i>226</i>
	<i>Závěr: přínos teorie vědomostního prostoru. . . . .</i>	<i>227</i>
	Závěr	229
	Medailonky autorů	232
	Literatura	235
	Rejstřík	244